

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Mara Rutherford
CROWN OF CORAL AND PEARL

Copyright © 2019 by Mara Rutherford
Translation Copyright © 2020 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03381-6

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Mara Raderford

KRUNA
OD BISERA I KORALA

Prevela Ivana Milenković

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2020.

*Džonu, koji mi je dao čitav svet.
I Sari, koja mi je uvek pokazivala put kući.*

PRVO POGLAVLJE

Pitam se ponekad jesu li naša imena odredila naše sudbine, ili je obrnuto. Nor i Zadija: koral i biser. Oba dragocena našem narodu, oba dovoljno lepa da krase vratove kraljica. No dok je biser dragocen zbog svog sjaja, oblika i odsustva malih nesavršenosti, koral je drugačiji. On raste prepleten i deformisan. U svom prirodnom obliku teško da bi se uopšte mogao smatrati lepim.

Ipak smo Zadija i ja rođene jednake po lepoti, gracioznosti i duhovitosti. Bejasmo, kako proglašiše starešine, najljupkije bebe ikad rođene u Vareniji. Mati nas je, veslajući, s ponosom vozala u porodičnom drvenom čamcu, u kome smo Zadija i ja provele veći deo detinjstva. Zaklanjala nam je kožu maslinaste boje šesirima sa širokim obodom, da nas sunce ne izgori; prisilila je oca da uglača i zaobli oštre ivice nameštaja; ni jednu jedinu vlas tamne kose sa naših glava nije žrtvovala makazama. Svake nas je noći pregledala ne bi li našla ogrebotine i ožiljke, a onda upotrebljavala ulja i meleme, grdeći nas i opominjući da budemo opreznije.

Ipak se u našem selu od varenijskih žena zahtevalo da budu lepe, iako su imale kose toliko raznolike koliko je bilo i različitih riba u našim vodama (kose u rasponu od prave do kovrdžave, od boje lanenih stabljika do ebanovine), a koža nam beše glatka i zdrava, u svim prelivima, od zlatnog do sjajnobakrenog. Crte lica svake devojke moraju biti proporcionalne, ten svetao, pogled bistar i radoznao, ali nikad napadan. Cela njena pojava treba uvek da bude besprekorna, u svako doba i na

svakom mestu. Da bi se zaista istakla, devojka mora da bude ništa manje nego savršena.

Jer biti lepa devojka u Vareniji nije bilo samo pitanje sreće. Jednom u trideset godina, lepota je određivala koja će od nas postati princeza.

„Nor!“, viknu Zadija povukavši me sa ivice čamca, na kojoj sam stajala balansirajući na jednoj nozi. „Šta ti pada na pamet? Ne možeš sad da rizikuješ povredu.“

Počeah se po glavi, po onom osetljivom mestu gde mi je mati uplela kosu neobično čvrsto, za kaznu što sam juče zaboravila da stavim šešir. Večito je brinula da će nam od sunca svilenkasta kosa postati suva, ili da će – bogovi saklonite – izazvati pege na koži, ali ovih dana je ljutito krčanje mog praznog trbuha bilo dovoljno glasno da zagluši majčin prodoran glas u mojoj glavi. Satima smo tražile ostrige, ali uzalud.

Zadija, poslušna kćer, odbi moju pruženu ruku. „Molim te, ponašaj se kako treba, majke radi. Znaš koliko je razdražljiva zbog te svečanosti.“

Ah ta svečanost! Kad mati nije bila razdražljiva povodom nje? Svaki dan bez oblačka proveden u hladu naše sojenice, svaku propuštenu priliku da se roni u potrazi za biserima zato što je more previše uzburkano – sve to i još mnogo toga dugovale su mi ta svečanost i majčina opsesivnost njome.

„Naše kraljevstvo je kraljevstvo bez granica“, voleo je otac da kaže stojeći na uskom tremu pred kućom i zaklanjajući oči rukom dok promatra horizont. Možda je to važno za njega, ali naš život je bio stalno podsećanje da će jednog dana ilarski prestolonaslednik stasati za ženidbu. I kako je bilo stotinama godina, tako će biti i za tri dana: starešine će konačno odabrati najlepšu devojku u Vareniji, da mu bude nevesta.

Poslednja devojka nas beše napustila pre dvadeset godina, kad je sadašnji kralj još bio princ, a sprudovi još ne behu ogoljeni, ali mati nas je uveravala da ona nije bila ni upola lepa kao Zadija i ja. Pre tog događaja majka je zadirkivala starešine da će morati obe da nas pošalju princu za ženu i puste ga da sam odabere, jer smo bile slične kao srebrne ribice.

Sada je, naravno, bilo jasno koga će poslati. Mali ružičasti ožiljak na desnoj jagodici isprečio se između mene i kraljevske krune. Bilo gde

drugde na telu, ova bi se nesavršenost, manja od varenijskog bisera, možda mogla i prevideti, ali u poređenju sa Zadijinom savršenom kožom, taj reckavi beleg bilo je nemoguće ne primetiti. Srećom, imah sedam godina od tog neočekivanog događaja da se priprelim za ovo što nam sledi, i sedam godina kakve-takve slobode, bez majčinog stalnog uzrujavanja oko sitnica – bar u poređenju sa Zadijom.

Bacih se nazad na jastuke na dnu našeg čamca i upravih pogled prema nebu prošaranom oblacima. „Jesi li spremna?“ pitah.

„Za šta?“ Zadija se pretvarala da ne zna o čemu govorim, povlačeći suknju preko otkrivenih članaka.

„Da napustiš Vareniju. Da napustiš mati i Samijela.“ *Da napustiš mene.*

„Ne znaš da li će izabrati mene. Lepa si koliko i ja i nikad se ne razbolevaš. Ali čula sam glasine da razmatraju i Alis.“

Podigoh obrvu u znak sumnje. „Mati kaže da sam čak i s ožiljkom lepša no što će Alis ikad biti. Kako je ono rekla? Alis ima samo da se nasmeši, i njen krivi zub nateraće princa da pobegne kod svoje dadilje.“

Zadija se namršti. „Mati ne bi trebalo tako da govori. Alis tu ništa ne može.“

„Ne može ni mati“, rekoh s ironičnim pogledom u očima. Zadija povuče jednu strunu okačenu na boku čamca, mršteći se na sićušnu ribu koja je visila na udici. U našim vodama preteralo se s ribolovom tokom godina, iako to niko nije želeo prizna. Zadija pažljivo položi malo svetlucavo biće na dlan, ukloni udicu i spusti ga nazad u more. Riba je bila premala za jelo, mada smo je mogle iskoristiti kao mamac, ali teško da je bilo ičega većeg za ulov.

„Znam da mati ume da bude naporna, ali samo nam želi najbolje“, reče Zadija. „Želi nam ono što sama nije mogla imati.“

Pade mi na pamet nekoliko zajedljivih komentara, ali se uzdržah. „Možda si u pravu.“

Iako joj nikad nisam rekla, bila sam sigurna da će ona biti izabrana; biće jedina od nas koja će ikad kročiti nogom na kopno, što sam ja od detinjstva priželjkivala. Jer sa ožiljkom i bez njega, Zadija je oduvek bila lepša od mene. U Vareniji smo stalno tragali za nesavršenostima, bilo na biserima, bilo na ljudima, a Zadija je uvek u svima i svemu videla samo

dobro. Još prošle sedmice, dok sam ja jadikovala zbog štete koju je našoj kući nanelo iznenadno nevreme, Zadija je posmatrala nebo tražeći dugu.

Pa je Zadija tako, čak i kad je majka bila u najgorem raspoloženju, mogla na njene zlobne opaske da uzvrati ljubaznošću.

Ja nikad nisam bila tako dobra, tako čista srca. A to je onaj bol koji se teže podnosi.

„Idem da plivam“, rekoh, poželevši da se jednako lako oslobodim tih misli kao što sam se oslobodila suknje.

Zadija zabrinuto osmotri naokolo. Kao mlade žene za udaju, ne smemo da pokazujemo noge, ali ronjenje u suknji ne samo da je bilo teško već i opasno. U ranija vremena, kad je ostriga bilo u izobilju, ronili su uglavnom mladići. Ali u skorije vreme su i devojke i žene priticale u pomoć kad god je moguće. A u našoj porodici, s ocem koji je svakog dana ribario, i bez braće koja bi s nama podelila teret obaveza, drugog izbora nije bilo. Čak i mati nije mogla mnogo da se žali: znala je koliko nam očajnički treba dodatni novac.

„Ideš i ti?“, upitah.

„So će nam sasušiti kožu. Mati će znati šta smo radile.“

Stavih ruke na bokove i iskezih se. „Ko poslednji nađe ostrigu, večeras mora da sprema večeru.“ Istinu govoreći, nismo sebi mogle priuštiti da kući odemo praznih ruku. Osim ako nismo htele da gladujemo iduće sedmice. Ipak, lakše je bilo pretvarati se da je sve ovo igra, igra u kojoj ulog nisu život i smrt. „Spremna?“

Zavrtela je odrično glavom, ali su joj prsti već odvezivali suknju i istezali tuniku da prekrije bedra. „Zločesta si“, reče otisnuvši se iz čamca u bistru vodu.

Zaronih za njom, prateći pritisak u ušima dok sam promicala mimo Zadije prema morskome dnu, zaglušujući tihi glas koji je govorio: „Znam da sam zločesta.“

Nekoliko sati kasnije, dok sam mešala retku riblju čorbu u loncu nad vatrom, Samijel uđe u kuću, tela još svetlucavog od morske vode; morao je da pliva da bi došao do nas. Sami nam je bio najbolji prijatelj i jedini dečak u selu koji se, dok smo bili deca, usuđivao da se igra s nama. Ne

samo da je naša majka bila preterano stroga već je i otac bio namesnikov najbolji prijatelj. Sami je, međutim, bio izuzet od majčinih grdnji, pošto mu je otac bio namesnik.

„Nemoj mi reći da je Zadija našla ostrigu pre tebe“, zadirkivao me je. Sami je, kao i ja, bio borbenog duha, ali Zadiji se danas posrećilo. Ostriga je ležala na stočiću od naplavljenog drveta, već očišćena i tužno lišena svog bisera.

Naša osnovna valuta, retko ružičasto biserje koje se nalazilo samo u našim vodama, u poslednje vreme se takođe prorodila, pošto su se ilarski apetiti za njima neprestano povećavali. Biserje se koristilo za nakit plemstva, a moglo se i samleti i dodati kremama za kožu i drugim preparatima. Većina varenjskih porodica imala je teglicu lekovitog melema od bisera, ali to je trebalo čuvati za hitne slučajeve, pošto je većina našeg življa bila od prirode zdrava, s obzirom na to da smo toliko vremena provodili u vodi zbog koje je, tako se govorilo, to biserje i bilo posebno. Posle moje nesreće, mati svakodnevno beše primenjivala taj melem na moj ožiljak, iz nade da se ovaj posle zaceljenja neće primećivati, ali prestade s tim kad je konačno shvatila da beleg nikad neće u potpunosti nestati.

Sami na sto pored prazne ostrigine ljuštore baci potamnelo limeno dugme. „Vidi šta sam nabavio za Zadiju.“

Coknuh jezikom u znak negodovanja. Po zakonu, Ilara je bila naš jedini trgovinski partner za sve što more nije moglo da nam pruži: za odeću, voće i povrće, alatke, knjige, burad sveže vode. Čak su nam i drva za loženje stizala iz Ilare. Ali Sami je bio izuzetak od pravila. Često je trgovao u tajnosti (i nezakonito) s našim rođacima Galećanima. Pre više od sto godina, jedna mala grupa Varenijanaca, rizikujući život, iskrala se na kopno, a zatim hitro pobešla na sever sa čitavim krdom ukradenih ilarskih konja. Ti konji postali su temelj galećanske kulture, baš kao što su valovi osnova naše.

Deca Valova – tako su nas zvali Ilari. A baš su se tako prema nama i odnosili: kao prema deci.

Gospodari i kopna i mora, Ilari su imali pristup bogatstvima o kojima smo mi mogli samo da sanjamo: ne samo svežoj vodi i hrani nego i tehnički savršenijem oružju i hiljadama ljudi. Povremeno bi neki očajni Varenijanac pokušao da stupi na ilarsko tle u potrazi za lakšim životom,

daleko od čudi mora, ali s njim bi se brzo i odlučno obračunali već stražari na obali. Moguće je da je nekoliko begunaca i uspelo da umakne, ali veće kršenje ilarskog zakona ne bi se završilo samo smrću određenog begunca – Ilara je mogla da zбриše naš narod brzo i s veoma malo truda. To su nam jasno davali do znanja u svim svojim poslovima s nama.

Prevrtala sam dugme praveći se nezainteresovana, iako me, uistinu, očaravalo sve sa kopna. „I šta će Zadija s dugmetom? Upotrebiće ga za pantalone koje ne nosi?“

„Šijem joj ogrtač, da ga ponese sa sobom kad krene. Biće joj hladno u Ilari.“

Sami je, kao i ja, dobro znao da će na predstojećoj svečanosti izabrati Zadiju. Bilo mu je teško koliko i meni, na neki način, jer ju je i on voleo. Oduvek. Slutim da mu je Zadija uzvraćala ljubav, ali su oboje znali da će ona jednog dana otići da se uda za princa, tako da njihov odnos nikad nije postao nešto više od prijateljstva.

„Tako si pažljiv“, rekoh. „Ali ne bi trebalo da trguješ s Galećanima. Ako te uhvate, obesiće te.“

„Onda, valjda, samo ne treba da dozvolim da me uhvate.“ On se nasmeši, otkrivši zube bele poput školjki, koji blesnuše u kontrastu s preplanulom kožom. Mladići nisu bili pod istim pritiskom kao varenijske devojke, bar ne kad su u pitanju ožiljci ili preterana preplanulost. Međutim, morali su da svojim porodicama obezbede sredstva za život, a to je bivalo sve teže i teže. Prošle godine su dva bisera mesečno jednoj porodici bila dovoljna da se prehrani. Sada je bilo potrebno dvaput toliko, a opet je, iz nekog razloga, dobavljana roba bivala sve slabijeg kvaliteta. Odavno sam naučila da ne postavljам pitanja o trgovinskim odnosima s Ilarom; bila je dužnost starešina da brinu o tome, a ne moja. A po majčinom mišljenju, imala sam da brinem o daleko važnijim pitanjima, kao što su nežni sjaj moje kose ili dužina trepavica.

Ali to me nikad nije sprečavalo da se zanimam za svet van granica Varenije.

„Ima li ikakvih vesti iz Galeta?“ upitah.

„Priča se o ustanku u Južnoj Ilari.“

„To nije ništa novo.“

On odrično zavrte glavom. „Stanje se svuda pogoršava. Kralj Ksir ne dozvoljava izbeglicama sa juga prolaz na sever, iako bi ih Galećani dočekali raširenih ruku.

„Prihvatili bi bilo koga, samo da ojačaju svoju vojsku.“

„Ne, reč je o nečemu višem. I Galećani su nekad bili izbeglice.“

Prevrtala sam dugme u šaci. Na njemu je bio urezan cvetić s mnogo latica. Čula sam za ruže, ali nikad nijednu ne videh. Pokušavala sam da zamislim svet u kome se nešto tako malo kao dugme smatra vrednim ovolikog truda.

„Lepo je“, rekoh, pa spustih dugme u praznu ljušturu ostrige. „Baš kao i Zadija.“

Sami stavi šaku na moje rame, a ja na nju naslonih obraz. „Šta ćemo bez nje?“, prošaputah.

Nastupi trenutak tišine, a onda Sami pročisti grlo: „Valjda ćemo, jednostavno, ti i ja morati da se uzmemo.“

Kucnuh ga po prstima drvenom kašikom i on skloni ruku. „Ne bih se udala za tebe, pa da si poslednji momak u Vareniji.“

On položi ruku na prsa, praveći se uvređen. „A što ne bi?“

„Jer si mi najbolji prijatelj. I još gore, budući si namesnik.“

„U pravu si. Ionako bi bila užasna namesnica.“ Ugrabi suvu urmu sa stola i izmače se van mog domašaja.

„Još jednom to uradi i, kunem ti se, neću se udati za tebe! Ostaće ti Alis, pa se s njom gnjavi.“

On napravi kiselu lice. „Zamisli našu dečicu, sva s ajkulinim zubima. Mati bi mi presvisla.“

Zadija proviri na vrata i namršti se. „Oboje ste zločesti, znate li to? Alis je dobra i odana. Bio bi srećan kad bi dobio takvu ženu.“

„U pravu si“, rekoh postišeno. Bolje od ikoga znala sam kako je to kad te prosuđuju isključivo po izgledu.

Zadija se nagnu u stranu, uvi i zateže kosu, pustivši da sveža voda od kupanja kaplje u vedro za ispiranje sudova. Na majčinu zapovest, Zadija nikad nije spavala s morskom vodom u kosi, iako je sveža voda s Ilare bila papreno skupa i predviđena samo za piće i kuvanje.

„Da li bi ti zločesti čovek doneo ovako nešto?“, upita Sami, pružajući limeno dugme na poslužavniku biserne školjke.

Ona uzdahnu od iznenađenja, pa sklopi ruke na grudima. „Pretpostavljam da bi, jer pošten čovek nikad ne bi došao do nečeg ovakvog.“

On me preko ramena okrznu pogledom, a onda se približi Zadiji. „Zar ti se ne sviđa? Molim te, reci da ti se sviđa! Hteo sam da ti sašijem ogrtač, da poneseš u Ilaru. Biće hladno u planinama.“

„Još niko ne zna ko će ići“ reče i više nije izgledala napeto. „Osim toga, gde ćeš nabaviti materijal za ogrtač?“

„Pošten čovek nikad ne odaje svog dobavljača.“

„Pošten čovek, kao prvo, nema svog dobavljača!“

Pravila sam se da mešam čorbu (čak i razblažena, jedva da je bila dovoljna za nas četvoro) posmatrajući ih ispod oka. Bilo mi je drago što ga Zadija ne grdi što troši novac koji je pametnije čuvati za hranu, ali trebalo bi da se drže podalje jedno od drugog ako znaju šta je za njih dobro. Da nije mog ožiljka, možda bih i ja bila izabrana za Ilaru. Onda bi Sami i Zadija mogli da se uzmu kako god im je volja, a ja bih najzad imala prilike da vidim nešto više od ruže urezane u smešno limeno dugme namenjeno drugoj devojci.

Možda u drugom životu, pomislih s gorčinom. U ovom teško.

„Kakav je to čudesni miris?“, zapita otac ulazeći iznenađa u kuću iza Zadije, te Sami morade, nespretno posrćući, brzo da se odvoji od nje. Otac samo što se vratio iz ribolova u dubokim vodama, sudeći po skoreloj morskoj soli na licu i obrazima rumenim od vetra.

„Isto što jedemo i svako veče“, reko. „Osim ako danas nisi ulovio nešto?“

On tužno zavrte glavom, a moj želudac mu odgovori krčanjem. Lupnuh nekoliko puta kašikom o rub lonca da se stomak ne bi čuo. „Ma ne brini, oče. Kad je Zadija poslednji put kuvala ribu, kuća je nedelju dana zaudarala.“

Sami se zasmija, a Zadija se pravila uvređena, nežno odgurujući Samija u stranu. Čak i otac dozvoli sebi da se nasmeši pokušaju da ih oraspoložim.

Moji roditelji primetili su kako se Sami i Zadija ponašaju kad su zajedno (bilo je nemoguće ne primetiti), ali otac je bio malo trpeljiviji nego mati, koja nije htela da Zadiju išta ometa u ispunjenju njenog krajnjeg životnog cilja: da postane kraljica, pošto mati u tome nije uspela. Pre

dvadeset godina, ta čast pripala je drugoj mladoj ženi, i mati nije imala nameru da dozvoli da se istorija ponovi. Ja sam joj bila u rezervi, iako je prethodnih godina, kako je bivalo sve jasnije da će Zadija uspjeti da dočeka svečanost bez vidljivih tragova ozleda, skoro svu pažnju usredsredila na moju jadnu sestru.

Otac se nakašlja i okrete se Samiju, koji brzo sakri dugme iza leđa. „Mislim da te otac traži. Zbog nečeg u vezi s tvojim odsustvom rano jutros, kad je trebalo da odneseš tetkama drva.“ On izvi jednu obrvu ispitivački, ali ja čuh opušteni šaljivi ton u njegovom glasu.

„Razumem, gospodine. Upravo sam bio krenuo.“ Sami se okrete da u obraz poljubi Zadiju, a onda i mene. „Vidimo se sutra.“

„Ne sutra“, podseti ga otac. „Devojke se sutra pripremaju za svečanost, zar si zaboravio.“

Očeva pojava nije izazivala neko naročito strahopoštovanje, bar ne kod mene, ali Sami se zarumene. „Naravno... da... onda, na svečanosti.“

Kad bi otac samo otišao i dao Samiju priliku da se oprostí od Zadije kako dolikuje. Kad je idući put bude video, ona će praktično već biti verenica ilarskog princa.

„Zbogom“, rekosmo Zadija i ja uglas kad Sami šmugnu na trem, sa kog su merdevine od užadi vodile u more. Naša kuća je, kao i sve u Vareniji, napravljena od drveta potopljenih brodova. Na nekoliko godina krečili smo je u narandžasto-ružičastu, majčinu omiljenu nijansu, koju je, osim toga, bilo lako opaziti na horizontu, a koja nas je po danu usmeravala ka domu, kada lampa jedva da je bila od neke koristi.

Otac se udobno smesti na nisku šamlicu izrezbarenu od naplavljenog drvlja. „Vidim da večeras Nor kuva. Da li to znači da je Zadija našla ostrigu?“ On mahnu rukom ka bezobličnom komadu mesa sjajno-sivkaste boje, koji sam stavila u jednu od napuklih porcelanskih činija. Nešto od našeg pokušaja dobili smo trampom, a nešto smo izvukli i sa brodskih olupina. Mati nikad nije pitala kako sam dolazila do takvih stvari, a posebno kad bih našla nešto što bi godilo njenoj sujeti, poput ručnog ogledalceta ili češlja od kornjačevine.

Zadija i ja razmenismo poglede. Priznati da je Zadija našla ostrigu značilo je i priznati da je danas plivala, suprotno strogim majčinih zapovestima. Računala je na vanrednu nevestinsku otkupninu, koju će

princ poslati porodici izabrane devojke kad se venčaju, ali mi smo i u međuvremenu morali nešto da jedemo. A ko bi znao koliko će ostriga ostati za sutra, ili za iduću sedmicu? Prisluškujući, Sami beše čuo svog oca kako noću tihim glasom razgovara sa starešinama, pa smo znali da je stanje mnogo gore nego što su nam roditelji govorili.

„Ja sam je našla“, rekoh. „Ali kladila sam se da će u njoj biti i biser, a nije ga bilo.“

„Šteta. Pa, dokle god imamo ostrigu za večeru, pretpostavljam da nije ni važno ko ju je našao.“ Otac namignu Zadiji dok mu je dodavala činiju. „Dobre ste vi devojke. Obe.“

On navrnu činiju i pusti da mu ostriga sklizne u usta, a Zadija i ja mu priđosmo i stadosmo jedna s jedne, druga s druge strane. „Kuju god da mi uzmu od vas dve, nedostajaće mi“, reče. „Ali oduvek sam znao da će doći taj dan. Eto šta se dobija kad se neko oženi najlepšom devojkom u Vareniji.“

Mati s trema stupi u kuću, uplićući sveže opranu kosu u pletenicu. Nikad nije ronila dovoljno duboko da joj puckaju bubne opne (što su stariji seljani redovno radili da bi se oslobodili pritiska) i njen sluh beše jedan od najoštrijih u selu. Samo nekoliko finih bora pružalo se u uglovima očiju i usana, što je svedočilo kako je korisno nositi šešir za sunce (i retko se smejati).

„Naša lepota je odraz milosti koju je našoj porodici podario Telos“, rekla je promatrajući kroz prozor tamne valove kao boginja okeana. Uto kroz pukotine podnih dasaka šiknu malo morske vode, pa mati zadovoljno sevnu očima.

„Slavićemo ga našim žrtvama“, doda otac.

Stisnuh Zadiji ruku, tako da otac ne vidi, i poželeh da sunce nikad ne zađe. Govorilo se da okean nikad ništa nije davao na dar ne očekujući ništa zauzvat, a Telos je jedan strašno gladan bog.

DRUGO POGLAVLJE

Iduća dva dana provedosmo s drugim devojkama za udaju u velikom žutom molitvenom domu. Lično sam smatrala da je smešno provoditi cela dva dana u pripremama za svečanost, pošto su se neke od nas spremale čitavog života. Starešine behu već donele odluku i nikakvo licanje i doterivanje je ni u kom slučaju neće promeniti. To vreme bih radije provela sa Zadijom, znajući da će me uskoro napustiti. Ali takva beše tradicija, a u Vareniji je tradicija bila, kao i okean, nepromenjivi deo našeg sveta.

U domu je vladala živost, skoro opijenost, kao da smo deca koja se spremaju za neku proslavu. Prostorija je bila ispunjena vrevom ženskih glasova, prekidanom smehom svakih nekoliko minuta. Nijedna od nas ne beše toliko stara da bi upamtila poslednju svečanost, ali je nekoliko majki, uključujući i moju, bilo s nama da bi nas nadzirale i pričale priče dok mi postimo i kupamo se u svežoj vodi, koju je trebalo štedeti za piće. Zadija i ja smo jedna drugoj na kožu nanosile mirišljava ulja i splitale kose u najzamršenije pletenice, a onda bismo ih rasplele i plele iz početka, da nečim ispunimo duge časove čekanja.

Letimice bih osmotrila druge devojke, od kojih sam s većinom bila u prijaznim, ali ne i bliskim odnosima. U selu, malom i izolovanom poput našeg, nije bilo nepoznatih lica, iako naša previše zaštitnički nastrojena mati beše dala sve od sebe da ne dolazimo u dodir s vršnjakinjama. Noću bi nam često pričala priče o sabotazama mladih žena stasalih da

učestvuju u svečanosti: o pletenicama odsečenim usred noći, o koži natrljanoj meduzama, čak i o opekotinama od vrućeg ulja.

Dečaci su možda fizički jači, govorila je uvek mati, ali devojčice su bar dvaput zlobnije. Nikad nisam bila svedok ponašanja koje bi podržalo tu njenu tvrdnju, ali s druge strane, nisam gotovo uopšte provodila vreme s drugim devojkama, tako da nisam mogla ni da se suprotstavim njenoj izjavi. Uz Zadiju i Samiju nikad nisam bila usamljena, ali bih rado iskoristila priliku (koja se nije ukazala) da upoznam još prijatelja.

Dok se sunce gasilo na horizontu, napetosti i uznemirenosti počеше da rastu. Glavne miljenice Zadija i Alis seđahu okružene svojim prijateljicama, koje su svoju mezimicu obasipale hvalom, a suparnicu čašćavale prošaptanim pogrđama.

„Da Alis nijednom nije otvorila usta za poslednjih sedamnaest godina, ovo bi možda bilo poštenije nadmetanje“, promrmlja svetlokosa Minika. „Ali na njenu nesreću, kriče kô galeb.“

Iz želje da je nekako odbranim od optužbi, bacih letimičan pogled na Alis, koja je, pošteno govoreći, imala samo jedan zub malo nakriv. Njena majka je pokušala da ga ispravi strunom od konjske dlake, ali rezultati behu, u najboljem slučaju, slabi. Ipak je Alis, s ridom kosom i zelenim očima, bila neosporno lepa. Kao što je bila lepa i Ginija, s bronзанom kožom i gustim crnim kovrdžama, i Lunela, čije krupne plave oči i nežne crte lica behu ponos njene porodice. Bilo mi je neshvatljivo kako su starišine između takvih devojaka uopšte mogle da odaberu jednu; to je bilo kao da pokušavaju da odaberu najlepši biser.

Zadija uputi Miniki prekoran pogled uplićući mi kosu u, kako sam se nadala, poslednju pletenicu. Koža na glavi me je već svrbela i bolela od njenih rukotvorina. „Dosta, devojke. Alis je prijateljica, i savršena je baš takva kakva jeste. I ako nju izaberu da ide u Ilaru, moliću se Telosu da je bezbedno preveze na obalu, kao što ćete i sve ostale da uradite.“

„Suviše si dobra i obzirna“, reče Lunela. „Meka i podatna kao sipa. Princ će te pojesti za večeru ako ne budeš na oprezu.“

Zadija se zarumene i zadenu za uvo pramen kose koji joj beše ispao.

„Šta mislite, kakav je princ?“ Pitanje ne uputih nikome posebno, nadajući se da ću time makar malo odvratiti pažnju s moje sestre. „Tako malo znamo o Ilarima, a oni, izgleda, o nama znaju sve.“

„Na primer, koliko su nam lepe žene“, odgovori Minika.

Mati je sedela u središtu prostorije, na jednom od šarenih jastuka, koji su prekrivali pod od zida do zida. Dom je bio jedva dovoljno velik da u sebe primi trideset devojaka i žena, a da ne pominjemo svu kozmetiku i odeću. „Nije stvar samo u tome“, reče ona, „kao što sve ovde prisutne devojke znaju.

Pre mnogo godina, u jednom kraljevstvu, čije se ime izgubilo u vremenu, živela jedna mudra i moćna kraljica. Rodila je kćer i nadenula joj ime Ilara, po nebeskoj boginji. Ilarin osmeh sijao je kao mesec, kosa joj je bila tamna i svetlucaća kao noćno nebo. Govorilo se da od njenog smeha zvezde jače sijaju. Narod ju je voleo, i ona je zauzvrat volela narod.

Jednog leta, kad princeza uze tek šesnaestu, krete s porodicom na put do obale. Išla je na raskošne zabave i upoznala mnoge naočite momke, ali nijednog tako naočitog kao što je princ Lejf, čija je zemlja Kuven bila daleko preko Alatijskog mora. Nakon nedelja tajnih sastanaka i ukradenih poljubaca, on ju je zaprosio, a ona je radosno pristala.

Ali uprkos uzajamnoj ljubavi, Ilarina majka sprečila je taj brak. Kuven beše malo i slabo kraljevstvo u poređenju s kraljičinim, koje je u to vreme obuhvatalo čitav jedan kontinent uzduž i popreko, a Lejfov otac je bio okrutan vladar, koji je od mora uzimao mnogo, ali mu nije uzvraćao ničim. Ilarina majka, našavši joj daleko povoljniju priliku, beše namerila da je uda za princa iz jednog moćnog kraljevstva sa istoka, iako se pričalo da je taj princ star i ne naročito privlačan. Koliko god da je volela svoju kćer, kraljica joj nije mogla dozvoliti da dovede kraljevstvo u opasnost.“

Nekoliko devojaka progunđa nešto u negodovanju.

Mati se namršti. „Nijednu ne moram da podsećam koliko je važna dužnost, jelda?“ Ovo govoreći, gledala je pravo u Zadiju, iako niko nije bolje razumeo ozbiljnost te odgovornosti od moje sestre. Zadija je ozbiljno klimala glavom, dok sam se ja jedva uzdržavala da ne prevrnem oči.

„Ilara i Lejf se vratiše svojim domovima, ali noć pre njenog venčanja, svako od njih okupi svoje najvernije sluge i ukraše brodove svojih roditelja. On je bio neiskusni mornar, a ona nikad nije plovila otvorenim morem, ali su se voleli toliko da ne mogahu jedno bez drugog. Iduće večeri njihovi se brodovi sretoše nasred Alatijskog mora. Nekoliko dana ostaše na Lejfovom brodu, naslađujući se jedno u drugom. Venčашe se

sedmog dana, sa idejom da se vrate u Kuven. Lejfov otac odobri ovaj brak, jer je bio siguran da će Ilarina majka morati da pristane na savez, koji će doneti znatnu dobrobit njegovom kraljevstvu.

Kad sunce izađe, na dan njihovog povratka kući, Ilarin glas plesao je nad valovima, odskačući kao bačeni oblutak po površini vode, i princ je uze u naručje da je ljubi. Zaljubljenima nije ni padalo na pamet da ih Telos, bog mora, sve vreme promatra. On vide da će ovo dvoje doneti nemerljivu sreću Lejfovom ocu, sreću koju nije zaslužio. Za kaznu što nikad nije davao moru ono što mu sleduje, Telos se zavetova da će uzeti ono što Lejfu najviše znači – to jest Ilaru.“

Žmarci mi prodoše sve do bolnog mesta oko pletenice, pa prigrlih Zadiju čvršće.

„Telos dozva velike valove, koji bacahu brodove naokolo kao naplavljeno drvlje. Dvoje zaljubljenih grčevito se držalo jedno drugog, zavetovavši se da zajedno poginu ako do toga dođe. Ali i sam Telos je jahao na vrhu jednog talasa višeg od broskog jarbola, i ugrabi princezu iz Lejfovog naručja, povukavši je u dubine, u svoj smrtni zagrljaj.“

Sve devojke gledale su kroz prozore velikog doksata, ka namesnikovoj kući, na čijem se visokom pročelju krovnog zabata (koji je ličio na pramac) uzdizala skulptura s Ilarinog potopljenog broda. Predstavljala je devojku napravljenu od drveta, boje odavno sprane vetrom i morem, s rukom pruženom iznad glave, kao da želi da dosegne svog voljenog.

Nisam verovala u tu priču, bar ne u onaj deo o Telosu, kog sam zamišljala više kao duha nego kao telesno biće. No uvek bi me zaintrigirala ideja o zabranjenoj ljubavi, o dvoje mladih koji rizikuju sve da bi bili zajedno. Sresti stranca iz daleke zemlje, napustiti svaku dužnost i odgovornost zarad ljubavi... To je bila sanjarija kojoj sam se okretala kad bi me ophrvla misao da ću ostatak svog dugog života provesti u ovom jednom jedinom seocu.

Ču se žagor među devojkama. Iako smo sve znale ovu priču, mati ju je tako pripovedala da nam se koža naježila, kao šuplji omotači uginulih morskih ježeva.

„Šta se posle zbilo s princem Lejfom?“, upita neka devojka.

„Kad Ilara bi otrgnuta iz njegovog naručja, on skoči u vodu za njom. Niko ga više nikad nije video. Ljudi kažu da je tu nikao prvi krvavi